

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 6 frt. —
Fél évre 3 „ —
Negyed évre . . 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. NOVEMBER 8.

45. SZÁM.

Ősz felé.

Vágy, szenvedély bevonja szárnyát;
Dalaim immár esendesek;
Bennük csak néha-néha zendül
Egy álom, egy emlékezet.

A szép tavasznak álma őszkor;
Virágokról édes regék.
A szív, mely lemondásra készül
S — úgy megdobog: Ne még! ne még!

Lehajtja szép fejét a rózsza;
Nem éli túl a hév nyarat.
S az édes vágyak a virágok,
Szívemben is hullonganak.

Bágyadt a nap, bágyadt a tájék;
A télre fázva gondolok,
S a langyos őszi napsugárnál
Vérem még egyszer föllobog.

Tavaszmosolyg reám keresztül
Egy rózsaszínű fátyolon.
Látom virulni a világot . . .
S csak álmodom, csak álmodom . . .

Reviczky Gyula.

A divathölgy.

— Épületes történet. —

Közli Hang Ferencz.
(Folytatás.)

A leirt jelenet után a kalabriász vagyis a négyek társasága kocsiába ült és szokás szerént ment Pestre mulatni. A kávéház lámpásai kialudtak; Berta aludni ment és a hallott dolgokat fejéből ki nem verhetve, végre azon határozat mellett szenderült el, hogy hasonlókát többé nem fog meghallgatni. — A kalabriász-kompanya pedig együtt volt, döcögve haladt végig a lánchídon, az irás szavai szerint keresvén, kit nyeljen el.

III.

A kaméliás hölgy.

Főlöszleges volna e történet hősenek további esti udvarlásait szellemes és szellemnélküli rábeszélési kísérleteit itt részletesen előadni; elegendő az eredményt majdan közölni.

Mit eredményezhetnek egy szegény fiatal leányra nézve a fényes ígéretek, milyen a szép ruha, ékszerek, kényelem, tündöklés és brillirozás? kivált midőn szokott állapota szolgaság és lenézetés? Akkor, midőn minden oldalról csak szépségéről hall beszélgetni.

És ilyen eseteknél még az ördög sem alszik, mint mindenütt, hol zsákmányra van kilátás.

Egy este színházba készült a kávé család, de véletlen akadály, Kamilla kisasszony hirtelen beállott főfájása miatt otthon maradt. Két megszerzett és kifizetett jegy levén rendelkezésre, hogy kárba ne vezessen, egyik Bertának adatott, ki az egész heti szolgálati lekööttség folytán örült a szórakozást nyújtó alkalomnak.

Adatott pedig a Kaméliás hölgy, ifj. Dumas Sándor egyik tanulságos s hogy úgy mondjuk vonzalmat előidéző darabja.

A szó indit, a példa vonz. Ezen okból sok ehez hasonló szindarab van, mely veszélyes, nem ugyan az erkölcsiségre: mert maga az erkölcsiség mindig és minden körülmény közt föntartja magát, míg a társadalom egyes tagjai buknak.

A színházba járás az előkelők, a magas ranguaknál divat, a középsorsuaknál szokás. Így a különböző neműek és koruaknál is különböző az indító ok, mely őket a színházba vonzza: fiatal leányoknál szenvedély és a legszámosabbaknál ürügy és alkalom a találkozásra. Ez utóbbi tekintetben alig lehet különbséget tenni a páholy látogatói és az utolsó karzatéi közt: itt is; ott is számosan vannak, kiket nem a színmű, nem annak előadási érdeke vezet a színházba, hanem részint a láttatás, bámultatás, ruha, ékszer, fodrászat, gazdaság, szemfényvesztés és a hiúság vására egyéb czikkeinek fitogtathatása.

Berta kisasszony azonban, midőn a kegyből nyert

ingyenhelyet elfoglalta, az elősorolt mulandóságokra nem is gondolt. A legnagyobb figyelemmel kísérte a Kaméliás hölgy személyesítőjét, — ki ez alkalommal Mátrai Laura volt. Mintha a feltűnő kedves alak valósággal ama divathölgy lett volna, ki egykor egész Páris által csudáltatott, bámultatott s mintha a színpadon lefolyt komédia — ha szabad így neveznünk — valóság lett volna.

Az agg herczeg nagylelkűsége Margit iránt, ennek féktelen szenvedélye a változatosság iránt és mégis e szegény s vonzalmat ébresztő teremtménynek Armand iránti feláldozó odaengedése és őszinte vonzalma, ellenben az egész világ iránti közönyössége, fényűző életpályája, szomorú halála végre azon önkicsinylés, melylyel maga iránt viseltetik, midőn személyét sziv, érzés nélkül bárkinek átengedte, végre az iránti nagylelkű áldozata, kit őszintén szeretett: mind oly részletek, melyek annak szereplője iránt csaknem mindenki-ben s egy ily Berta-féle leánykában részvétet s a le-tűnt hősnő iránt csudálatot, talán némi irigységet támasztottak.

A főtebb említett s általunk személyesen ismert művésznő a közönség tapsai és koszorui által sokkal dúsabban kitüntettetett, semhogy jelen történetünkben dicséretünkre szorulna.

Az előadáson a kávéházi kalabriasz tagjai is jelen voltak, kik közül a függöny legördülésekor a vállalkozó seladon Berta után sietett, hogy talán azzal más helyt új előadást kezdjen: lévén az élet színpad, melyen jól-rosszul mindenki játszik.

Alig száz lépésnyire elérte.

— Jó estét kisasszony, — üdvözlé, — hogy tetszett a szindarab.

Berta viszonzá az üdvözlést, a szindarabbal s előadásával nagyon meg volt elégedve; az udvarló karját ajánlotta, amit szívesen fogadott.

És a hódítani akaró gőzmalomtulajdonos beszélt a kisasszony fiatalságáról, kedvessége és szépségéről; kételkedett azon, hogy örökösen az igénytelen kávéházat akarná őrizni; ő a kisasszonynak szebb életet ajánlott: szép lakást, szép ruhákat, ékszereket, vig életet s örökös derűtséget. — Kisasszony sokkal okosabb, — mondá — hogysem mindezt visszautasítaná. Csak nem akarja szépségét örökre eltemetni, mely arra van hivatva, hogy tündököljék.

Berta a Kaméliás hölgyre gondolt.

Vajjon lehet-e szebb jövő, mint a mely szerelem, ledérség, kacérság és más ilyek által előidézett élvezetekkel kínálkozik, hogy napjait szépekké s kellemesekké tegye?

Mire haza értek, a kisasszony már gondolkozásról beszélt. — Egyelőre a redout-álarcosbálba szeretnék menni, — mondá, — Kamilla kisasszony sok érdekést beszélt a bálokról.

Hősünk, kinek neve Lengei volt, készséggel ígérte, hogy mindenről fog gondoskodni.

A kávéház ajtója előtt kezet fogtak s elváltak. Vajjon mire gondolt egyik, másik? — Lengei papírajaira, melyek emelkedtek, Berta a Kaméliás hölgyre, önmagára s a kávéház mielőbbi elhagyására, tehát szintén emelkedésre, avagy...

De hiszen ezt előre is sejtettük, sőt előre tudtuk. De reménység a gazdagságra, ragyogásra, titkos dolgok, ismeretlen élvezetekre való kilátás kívánatos volt, mint az eddigi állapot; azért bizton állíthatjuk, hogy Berta már ezen alkalommal elhatározta volt magában, hogy a kávéházat, melyben két évet töltött elhagyandja.

Meg kellene itt emlékeznünk a kisasszony éji álmairól, azonban nem vagyunk lutristák, következésképp nem teszünk numerusokra, meglátjuk a kisasszony tette milyen ternót csinált.

IV.

Az utolsó felvonás.

A pesti Lloyd termében — a redout-épület akkor még rom volt — fényes világítás mellett nagy közönség élvezte az azon évi karneval harmadik estéjét. Diszes férfi s női látogató közt sok valódi álarcos s még több álarcz nélküli töltötte meg a szép termet, utóbbiak talán csak azért nem tettek föl mesterséges álarcot: mert már a bőkezű anyatermészet felruházta volt őket olyannal, mely a mesterséges álarctól abban különbözik, hogy azt legalább éjfél után leteszik, míg emezt nem szokás letenni, legfőlegb néha s nagy ritkán lerántani.

Kik és milyenek képezték e bál közönségét, fölösleges leírni, miután mindenki tudja, akik pedig nem tudnák, azoknak megmondhatjuk, hogy jelen volt itt a társadalom csaknem minden osztálya, vagyis a páholytól kezdve egész a karzatig; álarcosok a majomtól a számarig és a lazarónik, pierottok, harlequinek, jövendőmondók, virágárusnők és dominósok egész serege.

Egy violaszín selyembe öltözött domino nagyon feltűnt, miután hozzá hasonló a teremben nem volt. Egész öltözéke, mennyire az a dominonál lehetséges, válogatott, modora különös volt, mintha helyzetében ujoncz lett volna. Kezében virágbokréta, a közepén fehér kaméliával.

A jelenlevők közül annálisinkább kivált: mert egyedül volt, azonban nem sokáig. Csakhamar egy álarcz nélküli — mesterséges álarcot érte — férfiú közelített hozzá és a szokásos te megszólítás helyett mondá:

— Tehát eljött Berta kisasszony?

— Hiszen tudja ön, hogy kívánságom volt eljönni. De az ön előzékeny figyelme nélkül képtelen lettem volna erre. Köszönöm.

— Szót sem érdemel. Meg van a kisasszony elégedve?

— Azt csak ezután mondhatom, különben mire nézve kérde ezt?

— Csak a mai estére.

— Oh teljesen, de megvallo, már szeretnék távozni. Ez a sok erőtetett és természetellenes társalgás, sivítás s hogy úgy mondjam nyafogás untat.

És a melléktérembe vonultak. Esteliztek derülten, elczeltek s nevettek a budai kávéház fölött. Pedig a ki utoljára nevet...

A zamatos borok után pezsgő következett. Pezsgő! mely már sok nő jégvezetésénél szolgált vala eszközzül.

A már főntebb birt színházi előadás kétségkívül nagy befolyással volt Bertára nézve; alárendelt helyzete, a fényes ígéretek, a jobb jövőrei kilátás végre a mai álarczos bál és a szédítő esteli, a bódító pezsgő határoztak sorsa fölött.

Elszédült. Nem ugyan mint a színpadon, hanem csak, mint az életben szokás; de hiszen az élet is színpad és megfordítva. Futó pillantást vetett a lángtengerben uszni látszó teremre, a közönségre és az örvény szélén álló karjába kapaszkodva megindult, hogy azon örvénybe lépjen, mely őt bár szerencsésé, vagy szerencsétlenné tegye is, mindenesetre a társadalomban az ugynevezett megszánsra érdemesíti.

Itt áll a német közmondás, hogy aki á-t mondott b-ét is kell mondania, és ki a függőnyt fölemelte, le is kell eresztenie; lévén a világ színpad és mi annak szereplői.

* * *

A budai kávéház többé nem fordul elő történetünkben, — mert történetet írunk — bucsut veszünk attól, mint Berta kisasszony, ki a dohányfüstös kávéházból egy elegans kis lakásba költözött Pestre, az akkor zöldkert-utcának nevezett, jelenlegi reáliskola-utczába, egy mai nap is fennálló három emeletes ház második emeletébe. A szolgaságot függetlenséggel cserélte vala fel. Hogy mennyire volt független, meglátjuk.

Főlöskéges volna a második emeleti s udvari lakást leírni, röviden elég arról annyit mondani, hogy három kis szoba s egy előszobából állott az, csinosan s kényelmesen butorozva, bár nem valami fényűzőleg, mint a francia divathölgyekről, vagy éppen a Kameliás hölgyről írják.

(Folyt. köv.)

A nők a műveltség- és jogtörténetben.

(Folytatás.)

A görök nők szabadok és függetlenek voltak, mert még a családra vagy házra sem voltak szorítva, mert politikai, sőt királyi jogokat gyakoroltak és jogaikat még férjeikre is átruházhatták. Penelope királynő, Odysseus hátrahagyott neje, férje távolléte alatt és fia nagykorúságáig Ithakát kormányozta; fejedelmi sarjak egyaránt küzdöttek kezéért — mivel Odysseust elvesztettnek hiszik — és férjhezmenetelre bírják, a nélkül hogy királyi jogain csorbitani akarnának. Épen így

uralkodik Klytämnestra Agamemnon távolléte alatt; ő nem oly hü, mint Penelope, mert férjét maga mondja elveszettnek és Aegisthusnak nyújtja kezét, ki ezáltal oly állást nyer, mely jelenleg egy herczegével egyenlő. A visszatérő Agamemnon megöli, s mégis királynő marad, sőt az ó-görög hit igaztalansága oly nagy, hogy Orestest atyja halálának megbosszulásáért átkokkal illeti és az Erynniak által üldözteti. Még sok más példa is van a nők nemes, mély érzéséről mint Hekuba, Andromache, Cassandra, mind oly alakok, kiket az utókor példányképül vehet.

A többnejűségnek Görögországban nyoma sincs; a nyilvánosságtól elvont, vagy a férj önkényének alávetett nőkkel nem találkozunk, habár a nő többnyire a ház és család körébe zárt, a felhozott példák azt mutatják, hogy épen nem ütközik a törvénybe vagy szokásokba, ha azok királyi vagy fejedelmi jogot gyakorolnak. Egy ó-görög monda, melyet alkalmasint Homer irt, de mely Homer előtti időkre vezet vissza és traditió által keletkezettnek gondolható, egy amazon-államról beszél, melyben a férfi szolgálai szerepet játszik és melyben a nők a természet törvényeinek ellentmondva, kizárólag harczczal és kiható dolgokkal foglalkoztak. Bár e mondán a költészet változtatása meglátszik, mégis kell valami alapjának lennie, és kell hogy a legrégibb időkben valahol volt egy ily politikai és társadalmi önállóságra jutott emancipált amazonország. Az ó-görög monda Omphaléről is beszél, ki a roppant erejű Herculest úgy hatalmába hajtja, hogy az lábainál pörgeti a rokkát.

A görög állami és társadalmi élet további fejlődésében a keleti szokás és felfogás jutott érvényre, mert bár Görögország történelmi korában nem találjuk ugyan az asszonyokat függő, jogtalan állásban, mint a keletieknek, de a nyilvános élettől teljesen visszavonulva, sőt magától a férfiak társaságától is, ha a többnejűség nem is jött szokásba és a feleség urnője és vezetője maradt is a háznak. Az atheni nők, kiskoru gyermekeikkel és szolgálóikkal a gynäceumban, férjeiktől elkülönítve laktak, és ha nem is volt megtiltva nyilvánosan fátyol nélkül mutatkozni, előkelő társaságban illetlen dolognak tartatott, és így többnyire csak saját férjük és barátaik körében voltak ismeretesek. Sparta legtovább tartotta fenn az ó-görög szokást. A spartai leányok kicsiny koruktól kezdve, hasonlóan az ifjakhoz a futásban, a vadászatban s a diskus dobásában gyakorolták magukat, politikával nem foglalkoztak, de a nyilvános társadalomban jelentékeny részt vettek. Ezáltal a spartai nők nyersebbek, de kevésbé nőiesek lettek mint a gynäceumokban nevelt atheniek, kik által kigunyoltattak; az atheni nők bár a művészet és tudomány minden ágába be voltak avatva, egyoldalúak és unalmasak lettek, s az érintkezés hiányában a keleti sibarita realismusba és a háremélet álmodásába sülyedtek. A görög nők ezen apathikus elválasztása miatt természetesen nem nyújthattak férjeiknek szellemi élvezeteket, amiért azok, hogy magukat e tekintetben

kárpótolják, az atheni élet virágzásában keletkezett hetárákhoz csatlakoztak, kikről igen különböző, de rendszeren hamis felfogás uralkodik.

O-Görögország hetárai, kiknek különösen Athenban volt teljesen kifejlett állásuk, legkevésbé sem mondhatók a női nem lealacsonyítóinak; összehasonlíthatnók őket a párisi demimonde-okkal, ha azok felett mind szellemileg, mind lelkileg nem állanak. Az atheni hetárák nem voltak szabadonbocsátott rabszolgánok vagy külföldiek, kik mint ilyenek nem mehettek athenihez nőül; atheni nők voltak, kiknek a gynäceumi lélekölő élet nem tetszett és kik megválva az elzárkózottságtól, önállóan saját háztartást vittek és szabadon tartottak barátokat és szeretőket, kik gyakran rop-pant értékű ajándékokkal kedveskedtek s barátnőik háztartási költségeit is fedezték. A haszon azonban ritkán volt az indító ok, sokkal gyakrabban találjuk, hogy a leghíresebb Hetárák választása valódi mely szerelem vagy hatalomvágyból történt, és már Solon törvényes védelem alá helyezte őket csupán azt kötve ki, hogy az atheni polgár leánya, ki hetárává lett, családja nevét tegye le. Hogy barátokat szerezhessenek és azokat mintegy magukhoz lánczolják magas képzettséggel kellett birniok és különösen a zene volt az, melyet legnagyobb előszeretettel műveltek. Oly jelentékeny és fontos szerepet játszottak, mint a legelső államférfiak és bölcsek barátnői a nyilvános társadalmi életben, hogy neves írótól egész irodalom van róluk. Nyilvános helyeken mutatkoztak, a népnél tiszteletben tartattak és gyakran igen nagy áldozatokat hoztak a haza oltárára. Lucian oly nagyszerű emlékeket közöl a hetárákról, melyek korunkban is élvezettel olvashatók mint „Alciphron levelei“ melyekből a lelki műveltség legmagasabb foka tündököl és melyeket a finom izlésű atheniek barátnői irtak. Aristophanes, Apollodor, Kallistratus és Ammanius is hagytak ránk nevezetes Hetárák életleírását. Az államnak ők adót fizettek, de ezen kívül önkényes és valóban fejedelmi ajándékokkal járultak az államháztartáshoz, különösen szükség idején. A persa háboruban például a khorinti hetárák gazdag adományokkal járultak, — pénz és ékszerekben Aphrodite templomába a sereg beruházásához és midőn a persák megverettek, a khorinthiaiak egy tiszteleti táblát állítottak, melyre mindazon hetárák neve örök emlékezetére rávésetett, kik adományukkal segítettek. Phryne Theba lerombolt falait saját költségén építette fel, miért nagy tiszteletben és nyilvános kitüntetésben részesült. Timandra és Theodota mindenüket Alcibiadesnek adták. A hetárák, kikkel még nős emberek is érintkezettek, még a görög színművekben is mint az önzetlen, odaadó szerelem példányképei szerepeltek. Aspasia, ki a jóniai Axiochusnak volt leánya, Athenbe jött s barátnője lett Periklesnek, kinek fáradalmas, állami bajai utáni üres idejét szellemes mulattatásával nemcsak megédesíté, de utóbb még befolyásos tanácsadója lett. Őt mondják a szamosi háboru indító okáinak is. Maga Sokrates is sokat érintkezett vele s Aspasia tanítványának nevezte magát, és ama híres epitaphikus

beszédet, melyet Menexenusénak tartott, tőle hallotta először. A mulatságos összejövetelekben, melyek nála tartattak a sokratesi tanítási módot, oly nagyszerűen adta elő — mint Cicero a szónokokról irt könyvében említi, hogy Athenben őt az olympi Perikles Junójának tartották. A nagy államférfiu ellenségei, barátnőjét sértvén ez által őt magát vélték találni; Herustimus, a költő bepanaszolta a vallás megsértéséért, ami igen nagy bűnnek tartatott, de Perikles nyilvánosan védelmére kelt és fényesen felmentette barátnőjét. Aspasia védnöke volt a művészeknek, a nagy Phidiasnak is; lelkesítése által a legszebb műveket irták, melyek ma is, 2000 év mulva Aspasia nevével együtt fényesen megállják az első helyet. Voltak, kik még magasabb külső tiszteletre, — habár nem is volt oly magas szellemük — emelkedtek; így Pytionice és Glycera Harpalus udvarában királyi tekintéllyel birt.

Eszerint a görög szellemi életben, ha a nők családjaik körébe voltak is zárva s nevek iránti tisztelet és becsülésen kívül más tekintetben nem vettek részt a nyilvános társadalomban, mindamellett a nők behatóan és nyomósan befolytak a férfiak tevékenységébe.

(Folyt. köv.)

Édes rózsám

Édes rózsám, mikor engem elhagytál,
Rideg télre változott a meleg nyár.
Siratta a szép természet maga is,
Hogy lehattél, csalfa kis lány, oly hamis!

Napról napra nagyobb az én bánatom;
Elenyészett boldogságom siratom.
Zöld pázsiton legeltetem gulyámat,
Az látja csak harmatozó orczámat.

Hogyha látom a csillagos kék eget,
Eszembe jut, kis angyalom, szép szemed;
Ez is, az is egyszer vidám és nyugodt,
Másszor fénylőn szór sok gyújtó villámot.

Rózsa láttán, kis ajkadra godnolok
Szavadra, ha fülemile dalt hallok.
Szép délibáb lebeg, s eltűn a sikon,
Eszembe jut boldogságom, bánatom.

Nem jó nékem itt a réten egyedül,
Hol madár száll, s a kis tücsök hegedül.
Ha zárának setét nyirkos börtönbe,
Nem jutnál tán olyan sokszor eszembe.

Óh de mégis! — Madár zengné künn dalát,
Elméláznék: Milyen is a boldogság! —
Hütlén lány te, akkor gondolnék csak rád,
Nálad nélkül nincs a földön boldogság.

Gizella.

A Fourchambault család.

(Szinmű 5 felvonásban. Irta Augier Emil. Ford. Fáy G. Béla.)

Augier e szinműve iránydarab. Tárnya a modern társadalmi életből van merítve, melynek ferdeségeit hűn tükrözi vissza. A francia írók mesterek a párisi demi-mond ferdeségei és hibái hű festésében, de egyikök sem annyira, mint Augier, kinek e legújabb drámája leszoritotta a szinről Párisban a hasonnemű darabokat, melyek nem tudták a közönség tetszését annyira megnyerni, mint a Fourchambault család.

Valljuk meg, hogy drámának kissé nagyon is regényes a tárgy, mely sokkal jobban illenék valamely társadalmi regény keretébe. A fiatalabb francia írók szeretik szindarabjaikban is a regényest, az érdekesítőt hajhászni. És ez nézetünk szerint a drámai hatás kárára van. E hibában szenved Augier e legújabb darabja is és ez a négy első felvonás alatt nagyon is érezhető, csak az 5-ik felvonás alatt érezzük a dráma valódi hatását. E hibát leszámítva, a szinmű teljesen sikerültnek mondható. A szerkezet tökéletessége, a jellemek hű és erőteljes festése a legsikerültebb. Három férfi és három nő alakja a legsikerültebben van jellemezve. Az öreg Fourchambault csélcsep fiatal ember volt, könnyelmű mint a mai fiatalok legtöbbször. Mint férj a papucskormány alatt nyög, bár másképp olyan jó ember, akár a falat kenyér. Tudná ő mit kellene tenni gyermekeivel, sokat tudna ő tenni, de nem ő az ur, hanem pazarló neje Fourchambaultné, kiben a leghivebben van festve a nagyravágyó nők jelleme. Vele ellentétben a szelid, jó lelkű, de szerencsétlen anya, becsületes és derék fiával Bernarddal. Az ötödik alak Fourchambault fia, Leopold, ki szintén oly pazar és könnyelmű, mint apja volt fiatal korában. Apja fia. A hatodik jól jellemzett alak egy nő Letellier Marie. Emelkedett szellemű és valódi jóakarója a két Fourchambault gyermeknek Leopoldnak és a leánynak, a jó, de anyja rosz nevelése miatt gyenge akaraterű Blanchenak. Letellier Marie, ez emelkedett szellemű nő, valódi őrangyala a háznak.

Fourchambault, míg fiatal volt, otthon az atyai háznál tartózkodott. Fiatal zongoratanitónő volt a családnál, mi természetesebb tehát, minthogy ez meghallgatta az ifju esdeklő szavát, letért az erény ösvényéről, azon reményben, hogy az ifju Fourchambault őt nőül veszi. Szomoruan csalódott, mert ez gazdag nőt vett el s egészen elfeledé őt. Azóta bánatos szívvvel, de férfias kitartással vonult magányába s nevelte szerelme gyümölcsét Bernardot, kiből idővel szorgalmas, derék ifju lett. Fourchambault mióta megnősült, egészen megváltozott. A csélcsep ifjúból otthonülő ember lett, ki nejének uralma alatt görnyed s szólni sem mer; a nő hozta a pénzt a házhoz, ő tette őt gazdag bankárrá, övé a hatalom is. Szótalanul nézi gyermekeinek Leopoldnak és Blanchenek rosz irányu nevelését, neje pazar könnyelmű életmódját. Havre közelében családi jószágán folyik le az első jelenet. Nagyravágyó neje férjet keres Blanche-nak, ki titokban távollevő kedvesét imádjá.

Fourchambaultné Rastiboulois bárót szemeli ki Blanche-nek, ki, mert tehetetlen, belenyugszik ebbe is. 300 ezer frank a hozomány.

Ezalatt senki sem sejtí, talán csak maga Fourchamboalt, hogy mi történik a háznál. A pazar Leopold udvarolni kezd a házi felolvasónőnek Letellier Marie-nek. Ez egy amerikai creolnő ép oly művelt, mint jólelkű. Bernard Amerikában volt, vele jött, megismerte s mindjárt szerelmet érzett iránta. Marie is szerette őt lelke mélyéből, de csak titokban. Ő valódi jóakarója Leopoldnak s figyelmezteti őt tolakodó magaviseletére. Nemcsak a leány, de atya is, az öreg Fourchambault inti őt. Elmondja neki, hogy ismert egy oly meggondolatlan ifjut, ki félrevezette a zongoratanitónőt s hogy mi fejlődött e viszonyból. Leopold sejtteni kezd s sejtelméi nem csalják. Apját ismeri fel ama könnyelmű ifjuban.

Ezalatt sok minden történik a családban. A nagyravágyó Fourchambaultné mindig pazarabb lesz, annyira, hogy a ház a bukás szélén van, menthetetlenül. Ki fog most segíteni? Az az őrangyal, Marie, felajánlja összes vagyonát, hogy a családot megmentse a szegénytől; de micsoda 50, 60,000 frank, hol milliókra megy az összeg. De mégis találkozik megmentő. Az a szelid nő, Bernardnak anyja felszólítja fiát, hogy segítse ki a házból a Fourchambault családot. Bernard vonakodik. Nem tudja, hogy atyjáról van szó. Anyja elárulja, s a Fourchambault család meg van mentve. A szelid lelkű nő Fourchambault-t szerette életében, csak, s nem engedhetőt elveszni. Így Bernard bejut a házba, de szigorosága roszul esik a nagyravágyó Fourchambaultnének, ki mégis bevallja, hogy „ilyen férj kellett volna nekem.“ Bernard nem nézheti közönnnyel a szegény Marie szenvedését. Kérdőre vonja Leopoldot s felszólítja, hogy vegye nőül Mariet. Ez azt feleli, hogy **ilyen** nőt nem szokás nőül venni. Bernardban felforr a harag és gyűlölet, becsületesnek nevezi Leopoldot, ez keztyűjével arcul üti. „Szerencsétlen, köszönd, hogy testvéred vagyok“ kiált a megbántott ifju fenyegetőn. Leopold észére tér, és heveségét megbánva, csókjaival halmozza el a megütött arcot. Bernard megbocsát neki. Gyönyörű és a leghatásosabb jelenet ez. Hát midőn Bernard és Marie megvállják egymásnak szerelmöket, az anya megáldja frigyöket.

Rastiboulois báró tudomást szerezve a bankár zilált viszonyairól, eláll szándékától nem veszi el a csinos Blanche-t, ki épen nem aggódik a báró ezen elhatározásán. Van neki más, a ki őt szereti és a kit ő szeret. Ez az őt felvonásos szinmű tartalma. Elég érdekes a meséje, mely a mellett, hogy gyönyörködtet, egyszersmindutal ama ferdeségekre, melyek a rosz nevelésnek a következményei. — A nemzeti színháznak repertoirdarabja lesz, mert első előadása alkalmával teljesen zsúfolt ház előtt adták. Igaza volt egy lapnak, midőn azt mondá, hogy soha elégedettebben nem távozott közönség a színházból, mint a Fourchambault előadása után. De ebben nemcsak a szerzőnek, hanem a színészeknek is van jó részök. Összevágó előadás volt. —

Prielle Cornelia jól ábrázolta a nagyravágyó Fourchambaultnét, Paulainé volt a szelid, szerencsétlen anya. Helvey Laura, Markus Emilia, mint mindig, most is ki-tűntek ügyes alakításaikkal. A férfiak részéről Szigeti (Fourchambault), Nagy Imre (Bernard), Halmy (Leopold) arattak tapsokat.

I...z Dávid.

Akkor és most...!

Ah régen, régen volt, a midőn az ő kedves arca felém mosolygott!

A gyermekkor tarka pillangóit együtt üztük — ő és én.

Nem lehattunk egymás nélkül csak egy pillanatilag is... a világon a leggyöngédebb gyermekkori barátok mi valánk — ő és én.

Gabriella lány szívü, buzavirág szemü, aranyhaju szelid kis sápadt leányka volt — én piros pozsgás fekete sörte hajju, ragadozó kis vadállat!

De ha ő szólt — a kis vadból tüstént a legsimulékonyabb báránka lett!

Most is élénken emlékszem a magas zszindelyfedelü, nagy termü, ódon épületre, melyben mint a gróf x...y házban, az ő családja házában együtt növekedtünk.

A kastély homlokzata előtt egy széles töltésen a vasut-vonatok robogtak el, — mögötte a nagy kert alján a Duna nyájaskodó hullámai locsogtak, és annál élénkebben ha, röpke mentében egy-egy tovairamodó gőzhajó szelé át nyugtalankodó fölszínét.

A vasuti töltés oldalára együtt jártunk el szederészni, a dunai malomba pedig együtt turócsuszázni — természetesen, ha a bonnetól megszökhetünk.

Gabriella szüléinek ősi laka melletti nagy kert közepén volt a tündérsziget, melyet a keresztül siető patakcsa alkotott... a tündérszigeten egy piros virágokkal behintett folyondáros lugas ékeskedett; ez volt a mi galambducunk... ott tanultuk meg egymást szeretni öntudatlanul... gyermekszerelemmel... az angyalok tiszta szerelmével! Én az ő apja öreg bajtársának sarja és ő — a grófleány!

Ott ama nyájas lugasban végeztük el a komoly penzumokat is. Gabriella az „Adieu de Marie Stuart“-ot fordította Berangertől, én meg Xenophon Anabasisát. Én aztán elénekeltem vele a zokogó búcsúdalt, ő meg aztán kihallgatta érte a szorongó diákot lezckéjéből.

Igy éltünk együtt sokáig — ah dehogy, nagyon rövid ideig — öntudatlanul szeretve és szerettetve!

Történt azonban, hogy egyszer nagyot találtam véteni.

A nimródvágy fölébredt bennem.

Valamelyik vinczellér egy alkalommal künn a kastély folyosóján feledé töltött fegyverét. Én nem tudtam ellenállni a kísértésnek; a szerüskerti pajtán kihivólag, túlmerészen szökdécselt egy pár hangosan cseregő szarka; én rájuk fogtam a vinczelléri elültöltöt... a lövés elmordult és — a sziporkázó fojtástól kigyuladt a pajta könnyü nádfödele.

A tüzet ugyan eloltották hirtelen, de ép oly hirtelen adták ki e történet után nekem is az utat — fájdalom!

A fővárosba kell adni a rossz fiut, itt a házban csak bajt szerez — mondák.

És úgy lön. Egy szarkáért vesztém el szép idyll boldogságomat!

Gabriella pedig már akkor nagyon szerette azt a rossz fiut. Most is együtt sirtunk végzetem fölött.

A válás napján sirva adtam át Gabriellának mindazt szerbe-számba, a mit szerettem; legelőször is őt magát saját magának és komoly képpel kértem, hogy most már helyettem is ő vigyázzon magára, nehogy baja történjék; — aztán kis selyem birkámat, tarka virágaimat, és minden magammal el nem szállitható ingóbingóságaimat.

Gabriella könyzáport hullatott lenvirág szín szeméből, aztán fölkiért ő is a vasuti töltésre, én fölültem a vonatra, a mozdony nagyot füttyentett és — Gabriella eltűnt szemeim elől, de soha többé nem szívemből.

* * *

Az ódon zszindely-födelü kastélyba csak évek multán kerültem vissza, mint anyám aggodalmaira a marburgi katonai intézetből kivetkőzött növendék — vendégül.

A piros pozsgás vad fiuból illemet és fegyelmet tanult ifju lön, Gabriellából pedig még sápadtabb, még szelidebb, de még bájolóbb hajadon.

Vigan kaczagva kértem, tőle számon az évekkal ezelőtt gondjaira bizott kis selyem birkámat, tarka virágaimat és minden csecebecsémeket... .

És Gábriella az én bohóságaimon annyira szivből tudott nevetni, hogy szinte könyeztek bele szemei: midőn mondá, „oh az az akkor... és az a most!“

Kaczagása közben nedvesen csillogó szemeit egy illatos, finom patyolat kendővel törölgeté... nekem csak most tűnt először föl életemben, hogy az ő kendőjére kilencz águ diadem van himezve! A melylyel pedig én törölém le permetező homlokomat — azon csak egy őt águ korona szerénykedett.

* * *

Évek multak ezen végzetes czimertani tanulmányom után. Egy alkalommal gyermekjátékaim színhelyének ifju ura meghitt vadászatra. — Az ifju főur Gábriellának — férje volt. A vadászat a legférfiasabb szórakozás és én már nagyon is, de nagyon is komolyan gondolkozó férfivá lettem azóta; tehát a meghívást elfogadhattam.

Azonban uti hintómnak utközben kereke törvén, csak sokára a reggeli riadó után értem az ódon zszindelyes kastélyba, midőn a vadászszereg már rég kitakarodott.

Künn hideg őszi szél kavargott. Gábriellával a szobába szorultunk.

A kandallótól nem messze ringott egy kilencz águ koronával diszített kised bölcse — abban szunnyadt

Gabriellának, az ifju anyának büszkesége, üdve, mindene egy kis egy éves fiúcska. „Nézzé, ez egyetlen vigaszom!” magyarázá az ifju halálsápadt nő felé fordulva.

Aztán csendesen a bölcső fölé hajolva mindketten sokáig szótlanul néztük a mosolygó kisdedit... majd egymásra tekintve ajkaink önkénytelenül és egyszerre suttogák: „Oh akkor és most!”

És az a picziny gyermek csak aludt tovább szép csendesen, boldogan... az a picziny angyalka ugy sem értette volna meg, mennyi fájdalmat és édes emléket rejtének ezen, önfeladt ajkainkról egyszerre ellebbent panaszhangok: „Oh akkor és most!”

* * *

Még ugyanazon év tavaszán ismét tárogatók harsogtak az ódon kastély udvarán... de nem vadászriadót fújtak azokon, hanem Dom Sebastianból a gyászindulót.

Engem is megint visszaröpített az a vonat, a mely valaha kivitt a világba — ismét vissza, gyermekjátékim régi tanyájára.

De nem többé a régi örömek édelésére.

Gabriellát temették most, a kilencz águ korona tövissei keresztüljárták szívéit.

Elköltözött. A mennybe sietett kis fiát fölkeresni az angyalok honában. Osztozott annak halálában, kinek életet adott.

De azért engem még most is meg-meglátogat olykor lázas éjjeli álmaimban... fölém hajlik, gyöngéd csókot lehel égő homlokomra és szellemajka halkan susogja:

„Oh akkor és most!!“

W . . . y Géza.

Fővárosi levél.

— Halottak napja. —

Verőfényes őszi idő volt, s a felhőtlen égen tisztán ragyogott a nap; mégis hideg szél lengette a lombtalan fák száraz ágait, ellensúlyozva a fénylő sugarak melegét, nehogy azt higyjük, mintha újra feltámadt volna az elhalt nyár. — Az utczákon szerte egész halmazait lehetett látni a koszorúknak, melyekből ifjak és öregek egyaránt vásároltak, hogy felékesíthessék szeretteik sirját. A kerepesi uton robogó magánfogatok, társaskocsik és omnibusok, csaknem kizárólag a temető felé robogtak; s így a máskor néma tér, egész népvándorlás színhelyévé vált. Nyüzsgött, tolongott a népség, s a látogatóknak egész tengere hullámozott végig az utakon.

A márvány sirszobrokkal és kis fakeresztekkel jelzett sírokon egyaránt díszlettek virágkoszorúk, s mégis mily nagy volt a különbség a sírok közt. A márványszobrokat egész serege övezte a

látogatóknak, bámulva a pompás ékitményeket, melyekkel a gazdagok a hantot feldíszíték; de elégnek tarták feldíszíttetni, hisz kötelességüket ezzel leróvták, ha maguk nem keresik is fel. Amott a kis keresztrel jelzett sírnál, csak egy gyászba öltözött nő térdel, s mellette két kis gyermeke. E hant nincs bámulókkal körülvéve, itt nincs mit látni. Egy szegény nő, ki férjében egyetlen támaszát veszté, s most a kétségbeesés keserű könyveit hullatja a kedves hantra, és két árva, kik bár érzik a fájdalmat, de nevét e kinnak még nem ismerik, — nem lehetnek kíváncsiság tárgyai.

* * *

Délelőtt tizenegy órakor az „írók és művészek társulata“ koszoruzta meg Réthynek e napon leleplezett síremlékét; midőn Várady Antal a pillanat ünnepélyességéhez illő beszédet tartott. Bercesényi Szabó Endrének szép hangulatu alkalmi költeményét szavalta el, Solymosi pedig a népszínház nevében egy díszes koszorut helyezett a sírra. Innen Egressy Gábor sírjához mentek, hol Teleki emlékezett meg a nagy művész érdemeiről.

Délután az egyetemi ifjuság vonult ki díszes menetben a kerepesi temetőbe, hogy felkeresse az elhunyt dicsők sírhantjait, kik a nemzetért, vagy az ifjuságért küzdöttek, s megmutassa pessimistikus elleneinek, hogy nem oly érzéketlen, nemesak pillanatokra tud lelkesülni, mint himni szeretnék; hanem késő évek múlva is megemlékezik a nagyokról, kiknek jelszavuk volt: „a haza minden előtt!“

Először Forinyák sírjánál állapodott meg az impozans nagyságra növekedett tömeg, hol Szemere Atilla ékes szavakban adott az ifjuság érzelmeinek kifejezést, buzdítva e drága hantnál, hol mint mondá: „a magyar ifjuság szabadságának nemtője nyugszik“, ki a zsarnok önkény áldozata lett, hogy nemesen bosszuljuk meg halálát, s ne engedjük győzelemre jutni, a jó barátunk öltözött ellenségét. — Majd Vörösmarty és Dr. Balassa sírjának felkeresése után, hol Szivák és Bokay beszéltek, Batthyányi mausoleumánál Barabás emlékezett meg az első magyar miniszterelnökről; s lelkesítő beszéde annyira felvillanyozta a tengernyi néptömeget, hogy többször mennydörgő éljenekbe tört ki. — Barabás beszédét azon ohajjal végzé: ne adja a magyarok Istene, hogy Batthyáni lett legyen az utolsó magyar miniszterelnök, ki a hazának ügyét szívéen hordta. — Ezután Deák

nyughelyét, hol Deésy, Horváth sirját, hol Thalóczy, a vértanuk emlékét, hol Szilágyi, és Toldy hantját, hol Körösy beszélt, kereste fel az egyetemi ifjúság.

* * *

Mire az emlékbeszédek véget értek, a naprudja már lefelé állt az égről, s helyét a sarlóalaku hold igyekezett elfoglalni. A sirokon meggyultak a lángok, s most már nem a magasból szálltak le a fénysugarak, hanem alulról törtek felfelé. Távolról egész lángtengert képezett a temető, melyben setét tömegek mozogtak szerte.

Néhol lassu, elfojtott zokogás szakítá meg a esendét, máshol vidám fecsegés. Itt a fájdalomdult kebelből nehéz sohajok törtek fel, s fohászt rebegtek az ajkak, míg amott csipős megjegyzéseket hangoztatott a könnyelmű tömeg, kiket nem a kegyelet, hanem a kíváncsiság hozott e helyre. Lám ilyenek az emberek: az egyik lábbal tapodja a hantot, míg a másik reszkető kézzel illeszt rá koszorut, melyet keserű könyeivel öntöz.

De mért is siratjuk mi a holtakat?! Hiszen inkább önsorsunk érdemli meg a könyeket, kik itt maradtunk, hogy küzdjünk a sorssal, még akkor is, ha szívünket már a csalódások képtelenné tették reményleni. Sok szív hasonlít egy temetőhöz, melyben az elhalt remények, a megcsalt ábrándok nyugosznak, hogy soha többé fel ne keljenek. Jól mondja a költő az elhaltakról:

Boldogok ők, szívök porából
Kikeletkor virág fakad,

de az elhalt remények nem ébrednek fel többé, hogy újra felmelegítsék a sokat szenvedett szívet.

Sirassátok inkább magatokat gyászolóik, hogy megérezitek a kint, a keservet, melyet az életben oly bőven lelünk, s nem szunyadtok édes álomban kedveseitek mellett.

Budapest, 1878. nov. 2.

Rátz István.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irta: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

„Körülbelöl csakugyan így szóltam hozzá, aztán egy kicsit összeborzadt, noha igen meleg volt az orgona lugas alatt, rám nézett, keblemre borult és susogta: „Tehetek-e másképp én szegény leány, mint hogy engedek heves vágyaidnak, Ottóm! Hogy ne hatna meg

annyi szeretet, hogy ne vallanám be, hogy én is szívből szeretlek! — De beszéld meg a többit a mamával.“

„Nem tudom, e pillanatban igazán különösen éreztem magamat s gondolom, hogy eléggé balgán bámultam reá, de mit tehettem? Az események rohamosan követték egymást. Madame Strammer akkor lépett be a lugasba, midőn még meglehetősen meglepetve igen közel ültem Fanny mellett aki aztán megzavarodva ugrott fel, anyjának nyakába borult s e szavakkal: „ő fogja elmondani a történeteket,“ elhagyta a lugast.“

„No de legszentebb becsületszavamat adhatom neked,“ folytatá doktor Düring, bal kezét felemelve, „hogy épen semmit se mondtam, hogy hagytam őt magát beszélni az éles anyai szemről, rokon érzetű lelkek érzelmeiről s Fannynak irántam, a fiatal, jelentéktelen ember iránt való szerelméről, anyai agodalmáról és azon reményről, hogy később képes leszek gyermekét teljesen boldoggá tenni — röviden, negyed óra se mult el s én saját meglepetésemre forma szerint eljegyezve láttam magamat Fannyval. Mert megjelent Strammer ur is, kezénél vezetve szegénylős tekintetű gyermekét s habár a jó öreg kissé fejét csóválta is hozzá, mégis ezt mondta: az ember akarátja az ő mennyországába s voltakép mit sem mondhatok ellene!“ Azután jött a vidito bowle, mi felvidultunk, s midőn később elbucsuztam, hogy éjjel a vasutra menjek, sokáig éreztem még ajkaimon Fanny forró csókjait s nem voltam elégedetlen a történetekkel.

„Egyetemi életem első félévében is a Strammerház némileg nem megvetendő öbölnek vagy egy jövődől házias boldogság alapítására való alaptőnek látszott lenni a vizenuszó diák előtt; szívem is még sohasem érzett szenvedélyes vonzalmat egy női lény iránt, de tudtam azért, hogy egy fiatal orvosra nézve életszükség az, hogy megházasodjék s miután az illető arrangement minden további kereséstől, minden további fáradságtól megkímélt, miért ne elégedtem volna meg vele! Aztán csakhamar ugyancsak nekiadtam magamat tanulmányaimnak, oly szorgalmasan és kitartón tanultam hogy egyéb iránt nem is érdeklődtem, mint a betegségek tüneteiről, minél borzasztóbbak voltak, annál jobban szerettem és kényelmesebben, otthonosabban éreztem magamat az anatomia teremben mint a korcsában vagy a táncsteremben, s midőn tudományommal megtelt fővel haza jöttem a szünidőkre, Fanny is igen tökéletes női lénynek látszott előttem; tulajdonképp semmi gondot sem tápláltam mindenesetre észrevettem ezt, de hisz ez mindnyájunk sorsa s miután első vizsgálat jó sikerrel állottam ki, magam is már igen unalmasnak és komolynak tűntem fel a magam szemében.

„Ekkor halt meg az öreg Strammer is s midőn Fanny ezt nekem megírta, igen üzletszerűnek találtam azt tőle, hogy egyuttal értésemre adta, miként atyjának írományai közt jegyzeteket találtak a tanulmányomra fordított segély forrásokról és örül, hogy jó atya ezzel egy tőkét helyezett el az ő számára a házi boldogság kamataival együtt.“

„Csak feljegyezted pontosan ez összegeket! — kézdete a másik — „és te is azon véleményen leszel?”

„Bizonyára s hiszem, hogy megértem kérdésed értelmét, hogy lefizettem-e az egész összeget; mihelyt jövedelemhez jutottam, visszaszolgáltattam.”

„Mindenesetre helyesen cselekedtél, hogy leróttad az adósságodat, de hát nem voltál képes, vagy nem volt akaratod vagy erőd, hogy a többi lánczokat is megoldjad?”

„Őszintén szólván, válaszolt doktor Düring hosszú szünet után nem mindig éreztem e lánczok súlyát csak néha, olykor azonban őszintén bevallom neked, igen igen nyomasztónak.

„Szegény fiu! s te még is közönyösen, nyitott szemmel haladsz az örvény felé. — Mondd meg nekem becsületesen, soha se tűnt fel előtted egy tündér, egy lény, akinek látására szived forróbban dobogott s egy benső hang sohasem mondta neked, hogy boldogabb lehetnél vele, mint a te már igen öregedő Fannyddal? Épen nektek orvosoknak vannak megengedve oly szemléletek, melyek önkénytelenül hasonlításokra hívnak fel.”

„Nem, mert szerencsére betegeimet csak tanulmány tárgyaimnak tekintem. Azt is bevallom neked bizalommal, hogy Fannynak anélkül is hajlama van a féltékenységre s e részben apró jeleneteket át is éltem már, melyek további esztelenségektől óvnak meg. De a leghatározottabban biztosíthatlak arról, hogy előbbi hasonlatoddal élve, még egy tündér sem találkozott velem, kinek kecasei vagy varázsvesszeje szívemet érintette volna.”

„Elég rossz, válaszo Werkheim báró, „akkor alvajáró vagy, ki lánczaddival együtt le fogsz esni a tetőről, mihelyt ama édes hang, mely legalább egyszer megcsendül minden embernek, neveden szólit meg.” — Aztán a másikra nézve hallhatlan hangon tette hozzá: „E lánczokat fel kell oldanunk, ez a felebaráti szeretet kötelessége.”

„És most kedves barátom, mondá az orvos, kinyitva a hinto ajtaját, „egy perczig sem veszem tovább igénybe szeretetreméltóságodat, e házban előre láthatólag sok dolgom is lesz s aztán egy pár látogatást teszek még, a nagy kórházba készülök, hol tizenegykör várnak rám. Fogadd köszönetemet s légy biztosítva arról, hogy rendkívül örültem, miként veled végre egyszer oly bizalmasan cseveghetém.”

„Nos nem tarthatlak vissza, de hogy viszont biztosíthatlak, magamnak míg mára rendezvoust adsz holnapra vagy a következő napokra. — Mondjuk, holnap, eljössz értem, aztán együtt járunk-kelünk, együtt eszünk.”

Doktor Düring egy pillanatig gondolkozott, mielőtt válaszolt volna: „A legközelebbi napokon sok a dolgom, de holnap — akkor ünnep van, akkor történetesen semmi dolgom a kórházban s egyébként is rabolhatok magamnak szabad időt.”

„Tehát holnap mikorra tetszik?”

„A mint akarod én két órától esti hét óra tájban teendő látogatásaimig rendelkezésedre állok és addig csak el fog végződni a mi kis lakománk.”

„Mindenesetre — tehát léssz oly szives és elvisesz két órákor, — herczeg utca, 14 szám, földszint — ird fel magadnak.”

„Meg fogom tenni, nehogy sok czimeim miatt megzavarodjam. — Tehát ott lakol?”

„Ott fogsz találni.”

Werkheim báró megszorította a barátja kezét s aztán utána tekintve mondá: „Mily pompás, elegáns fiu lett belőle és pedig belső és külső értékének teljes tudata nélkül, mert máskép bizonyára nem ragaszkodik azon gondolathoz, hogy ama madárijesztőhez lánczolja magát.”

A fiatal orvos is hasonló gondolt barátjáról s tulajdonkép maga sem foghatta meg, hogy annyira elhanyagolta régi egyetemi barátait, kik közül többen éltek itt a székvárosban: de sajátkép egészen természetes volt az, mivel legtöbb szabad óráját, különösen az estieket, mindig önkénytelenül a családi körben töltötte, s midőn ez ép most jutott eszébe és összehasonlította saját függő helyzetét barátja szabad életével, kellemetlen érzés futotta át, s csaknem bosszusan gondolt arra, hogy ma este is, mint mindig végzett munkája után, felmenjen a régi nyikorgó lépcsőkön, aztán a lakszobába lépjen, jóakarólag fogadtassék madame Strammertől, Fannytól, aszerint amily hangulatban volt, majd örömmel, majd fájdalommal teljesen és mindez a reá és munkájára való vonatkozással. „Mit csináltál ma, kedves Ottó, hol voltál, kik a te új patiensid vagy — nő patiensid?” Azzal egy sokat mondó tekintetet, könnyű sóhajtás, gyengéd odasimulás e halkán suttogott szavakkal: „Nemde, Ottóm, teljesen bizhatom hűségemben!”

Bár mennyire szelid, bár mennyire nyugodt és mindenekelőtt ment volt e kérdés minden szemrehányástól, mégis néhányszor már sértették e kérdések és csaknem mord válaszra készítették; de aztán ezt ingerkedő enyelgésnek vevé az egészet, mintha épen a leány jogában állana, hogy értesüljön látogatásairól is, mivel nem heveskedett volna, ha nem rejlenék valami alatta; aztán egy gyermek daczával, mi egyébiránt elég rosszul illett a harmincz éves hajadonhoz, látni is óhajtotta még jegyzőkönyvét — s ezt ép a mai napon ismételte, mivel ő kimerülést szinelve, kissé szótalán volt.

„Sajátlag furcsa kívánság, Fanny, de itt a jegyzőkönyvem a jó béke kedvéért.”

„Hát épen nem érzed, Ottó,” válaszolt ez szemrehányó hangon, „mily édes érdeklődéssel viseltetem az iránt, ha meggyőződöm arról, vajjon szaporodnak-e patiensid?”

„Hisz azt ép ugy élőszóval is elmondhatnám neked?”

„Nem, az untat s aztán szeretem is ezt a könyvet, a sziveden nyugodott s a te kezéd irt belé. — Ime itt!” folytatta feltekintve, „hisz te most az előkelő városnegyedben is megfordulsz, herczeg-utca 14. szám — hát ki lakik ottan?”

(Folyt. köv.)

Levelek egy szép lányhoz.

IX.

..... nov. 30. 187.

Hát nem érti ama költeményeket? Megvillant agyamban, hogy így lesz, de mégsem akartam elhinni, mert annyit föltételeztem, hogy egy kis komolyabb gondolkozásra csak képes...

Itt van az önök neveltetésének dicső eredménye. Megtaníttatnak önökkel mindent, csak a gondolkodást nem. Mondja, nem nevetséges-e már most egynémelyek emancipációs törekvése? Beszélnek az önök nagy lelki tehetségeiről, a korszellem követelményeiről, egyenjogúsításról, miről... s ime az alap, melyre építik légvárait.

Hiszen elismerem én, hogy önök is Árkádiában születtek mint mi és hogy sokra képesek (Hány szerencsétlen fiatal ember a megmondhatója!); de engedjenek meg, nem mindenre valók; nem pl. azokra, amik a mi hivatásunk körébe tartoznak. Vagy jól van; legyenek önök ügyvédek, orvosok, tanárok stb. helyettünk s mi, mint-hogy semmi teendőnk nem lesz, megadjuk magunkat, átadjuk a küzdés fegyvereit s pihenünk az önök babérain... Mert azt tőlünk semmiesetre se várják, hogy az önök hivatáskörébe vágjunk. Nem aspirálunk rá; no meg, szent igaz, nem is értenénk hozzá.

Korántsem akarom én, hogy önök a komolyabb dolgokról, az egyes tudományágak mibenlétéről, fontosságáról, szükségéről ne tudjanak; ezekről nagyon is kellene tudniok; hanem hogy ezekben mint szaktudósok excelláljanak, semmi szükségük reá; ez éppen oly hiba lenne mint ennek az ellenkezője: a semmiről sem tudás.

Ha rajtam állana, önöket legelőször s leginkább arra tanítanám meg, hogy kik önök, miért léteznek, mit vár meg önöktől az élet és társadalom s mit várhatnak meg önök ezektől. Ha ezeket megtanulnák, nem volna annyi eltévesztett élet a világon, nem lenne önök és mi közülünk annyi szerencsétlen és boldogtalan... s eme költeményeket is megértette volna.

Hanem az önök mai nevelésében (házi és nő-

veldei) más a vezérelv: a csillogás vagyis tüntetése olyan külső és belső tulajdonoknak, melyek nincsenek vagy ha vannak is, csak pillanatiak, hirtelen eltűnők. Mamuskáik dédelgetik, felköltik hiúságukat (a helyett, hogy azt elfojtani igyekeznenek), rózsás jövőket festenek eléjük... S a növeldékben? Tanulnak minden kigondolhatót (mit is tanulhatnának 8 osztályon keresztül?) s mikor a végére jutottak, veszik észre, hogy tulajdonképpen semmit se tanultak, mert a világba lépven, semmit se képesek hasznukra fordítani.

Multkor egy 8 osztályt végzett hölgygyel volt szerencsém beszélgetni Berzsenyiről; azt mondá, miféle költő ez, hiszen alig van rim verseiben? Egy másik meg... De hagyjuk! nincs kedvem most a kaczagásra.

Olvassa el még egyszer ama költeményeket!

X.

.... decz. 12. 187...

Valahára! Tehát jól mulatott. Azt hittem, már sose fogja megírni ama báli élményeit. Nem csudálom, hogy kedves emlékekkel távozott onnan; hiszen önök életében az első bál valóságos ünnep, fordulópont. Ekkor vannak bemutatva a világnak, ekkor vesznek önökről tudomást (Bár ön e tekintetben kivételt képezett!)... Ah, nevezetes egy nap az az első bál napja!

Hanem nézze csak; kérdek öntől valamit. Mondja meg nekem, miért mulatott olyan jól, mi tette olyan boldoggá ez estén? Az, hogy a fiatal emberek körülzsibongták, hogy sok bókot hallott és sok kézzsoritást érzett? Hm. S mi boldogságot talál ezekben?

Ne rontsam el illuzióját ugye? Hiszen minden ember egy kis hiúsággal születik s tehet róla, ha jól esik neki ennek legyezgetése? Igaz van; nem kergetem ki a rózsás paradicsomból, melybe ama est boldog emlékei ragadták. Csak röpkedjen benne; csak röpkedjen elbűvölt lelke végig az édes emlékeken mint a gondtalan madárka a virágok kelyhein; szívja ki mézőket, ki tudja, teheti-e még valaha?...

De mit beszéllek?

Hogyne tehetné! Hisz az önök egész élete nem áll egyébből, mint az élet mézének élvezéséből; hiszen önök előtt minden virág földre hajlik, feltárja kelyhét s kínálja mézét... Mondja csak, mit álmódott e bál utáni éjjel? Látta-e ama fiatal hosszú jogászt, ki annyira megnyerte tetszését? Hogyne látta volna!

Hanem valóban dicsérem izlését! Most már ez tetszik? Helyesen. Nem is ér a világ változottság nélkül egy fabatkát sem.

Kiváncsi vagyok, meddig fog ez tetszeni önnek.

No majd figyelemmel kísérjük!

Debreczeni színház.

(X) Okt. 31-én **A kis doktor**, operette 3 felv. Chivolt és Duru-tól. Fordította Rákosi Jenő, zenéjét írta Lecocq. Tartalma, mint általában ez operette-eké, nem érdemel figyelmet; félreértések, bohócságok, sikamlós kifejezések, legfeljebb ezek azok, mik tartalmát teszik ennek is. Zenéje inkább ad élvezetet azoknak, kik ennek a kedvelői; különben Lecocq zenéjét mindig szívesen hallgatjuk s legfeljebb a hozzá irt szöveg sikamlós helyzetei és helyei zökkennek ki olykor a nyugalmas élvezőt jó hangulatából. Mint Lecocq majd mindegyik zenéjén, úgy ezen is átvonul bizonyos jellemzetesség, mely képes a figyelmet szorosabban is lekötöni. Dicséretére legyen mondva e darabnak, sokkal kevesebb benne a frivolitás, mint amennyit általában operettekől várhatunk; kár azonban, hogy ennyi is van. Ezek kivétele után élveztető darab lehetne.

Az előadás kedvvel és vígan folyt. Piccolot (a kis doktort) Érczy adta kifogástalanul s kellemes hanggal. Megérdemelte a többszöri kihívást. Nyilvay Irma, mint Fioretta szintén megnyerő alak volt s még mindig hibátlan csengésű, kitünően iskolázott hangjáért s vig játékáért megérdemelte volna, hogy ama virágzapot, melyet ő a közönség közé szórt, inkább neki dobálják. Szathmáry Árpád (Barabino) elemében volt s az előadás sikerének oroszlánrésze az övé. Kocsis Irma, Ruszt, Szabó Bandi, Lauerné szintén megállták helyüket s látszott, hogy odaadással játszanak. Török (Bastrocco) hibátlanul elfujta, ami kötelessége volt s aztán nyugodtan merengett a világ mulandóságain; egyedül ő volt az, akinek játékából kiritt, hogy mindenekelőtt ember s aztán színész.

Nov. 1-én. **A hitszegő paraszt** alkalmi darab Anzenrubertől, ez ügyes népszínműirtől.

Nov. 3-án **A toloncz**. Tóth Edetől. Elégé sikerült előadás; különös említést főleg Lászyiné (Ördög Sára) érdemel, ki tanulmányával, bensőleg s találozón alakítja e nehéz genrealakot. E tehetség több figyelmet érdemelne, mint amennyiben részesül; sok szerepet szívesebben látnánk tőle, mint mástól. A két

Szathmáry máskor e darabban nagyobb hatást keltett, bár kifogás alá most sem eshetek.

Nov. 4-én. **A két árva** D'Ennery és Cormon e régi szentimentalis darabja, mely egyedül képes némely páholyok jólelkű kis hölgyeinek szemébe könyvet csalni. Áldva legyen érte!

Louise-t Pap Laura személyesíté meghatóan, bensőséggel s leginkább az ő érdeme ama néhány könnyecsepp, melyek ez este a páholyok bársonyára s ez illatos zsebkendőbe potyogtak.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

A „Debreczeni irodalmi és művészeti kör“ alapszabály-tervezete elkészülvén, a kiküldött bizottság ügybuzgó elnöke: Körösy Sándor f. é. november 3-ára a városház nagy tanácstermébe d. e. 9 órakor értekezletre hívta össze Debreczen város és vidéke irodalmi és művészeti férfait és általában magyar irodalom, művészet és közművelődés itteni barátait és pártfogóit, a művelt férfi- és hölgyközönséget egyaránt. Hölgyek még ezzel nem jelentek meg, de legkevésbé sem kételkedünk, miszerént ezután már Debreczen város hőkeblű és fenkölt szellemű hölgyei is, daczára hogy nemes tevékenységök a közélet egyéb hasznosan gyümölcsöző irányai által is sokképen igényelve van, — melegen fölkarolják és magukévá teszik ezen általános közművelődést célzó nemzeties társadalmi ügyet. Férfiközönség az értekezletre azonban szép számmal gyűlt össze, kik közül főlemlítjük Debreczen város ügybuzgó polgármesterét, Simonffy Imre királyi tanácsost, ki első sorban ott van mindenütt, hol a nemes debreczen város érdekei forognak szőnyegen; Körösy Sándor érdemdus acad. jogtanárt, Vértesi Arnold, koszorus beszélyirónkat s szerkesztőt, gr. Csáky Alfonsot a „Déliab“ szerkesztőkiadóját, Géressy Kálmán, derék jogacadémiai tanárt, Dr. Cseh Ferencz bölcsészettudort, Dr. Kós Gábor tanárt, Dr. Vellentszély Mórt, Dr. Popper Alajost, Dr. Rotschneck Emilt, Harmath Gergely gymn. igazgatót, id. Szikszay Józsefet, Péter Gábor szerkesztőt, Chilko László lelkészt, Oláh György szobrászt, Gyügyey ügyvédet, Kutasi Imre nyomdatulajdonost, Hamar László író, Gergely Károly főiskolai tanárt, Boczkó Soma vár. tiszt. főjegyzőt, Kovács Gyulát, Dr. Szikszayt, ifj. Benedek Sándor pénzügyi fogalmazót, Grünwald Józsefet a Debreczen, s Wankly Gézá, a Debr. Ellenőr s Délibáb belmunkatársait sat. — Az értekezlet némi módosítással elfogadta a bizottság készítette alapszabályokat és azokat a városi tanács útján jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz fölterjesztetni határozta. Két-száz tag aláírása alapján a kör megalakultnak tekintetik.

Az aláírások eszközlése végett Körösy Sándor elnökte alatt egy aláírási iveket kibocsátó s terjesztő bizottság küldetett ki.

Ezen bizottság f. hó 6-kára gyűlt össze gr. Csáky Alfons lakásán, hol az ivkibocsátási módok megbeszéltevé, Szikszay József földbirtokos ur ajánlkozott a szükségelendő nyomdai költségek előlegezésére. Az aláírási iven az alapszabályok kivonata is olvasható lesz. Mindazon tisztelt urak és hölgyek, kiknek aláírási ivet küldeni fognak, tisztelettel fölkéretnek ezen közművelődési czélt lehetőleg előmozdítani és a körnek minél több tagot szerezni. Az aláírási iven f. é. december hó végéig, vagy a ref. főiskolai könyvtárba vagy gr. Csáky Alfons urhoz, a Délibáb szerkesztőjéhez beküldendők. Viribus unitis!

Az „Ébresztő“ ezimű helybeli társadalmi lapnak 2-ik száma is megjelent gazdag és változatos tartalommal. A lap kiállítása Erdélyi István² itteni nyomdájának becsületére válik. ajánljuk ez új irodalmi vállalatot a t. közönség pártfogásába.

Ifj. Csáthy Károly gazd. tanintézeti könyvtáros tulajdonában megjelent, már második kiadásban is és kapható a kedvelt **Ujvárosi nóta**, szerzette Balázs Kálmán. Zongorára átírta Maróczy János. Ára 54 kr.

Táborszky és Parsch budapesti nemzeti zenemű kereskedésében megjelent és megrendelhető:

Bucsu induló (IX induló) (Mes adieux à la Hougric szerzette Fahrbach Fülöp, Ára 60 kr. továbbá a

Népszínházi dalok folytatásai: 1) Hótói fehér. 2) Fúrge mosó lány. 3) Lekaszálták már, 4) Ha szavaid. 5) Édes anyám. 6) Kicsiny a lány 7) Csalfa legény. 8) Titkon nyílik a. 9) Kétszer is nyit. 10) Jaj be édes. 11) Csöndes estén. 12) Az én ruhám kanavász. — Énekhangra alkalmazta: Erkel Elek. Ára 1 frt. E dalok aként vannak zongorára alkalmazva, hogy azokat ének nélkül is el lehet játszani, miután a dalmhangok a zongorarészben is benn foglaltatnak.

K Ü L F Ö L D.

— **Erzsébet királyné** ő felsége — mint a „Voce della verità“ értesül — a telet Irországbán, Meath környékén fogja tölteni. — **Oroszország**, a miért a porta el nem fogadta a berlini szerződésen kívül a Goresakoff által ajánlott különszerződést is — föllázította a bolgárokat, kik követelik, hogy Kelet-Rumelia is, meg Macedonia, mely tartományok pedig a berlini congressus által Törökország birtokában vannak meghagyva, — csatoltassanak Bulgáriához. — **Savfet** pasa török nagyvezér állása meg van ingatva, mint hírlik helyére Said pasa, Abdul Hamid szultán volt titkára van kiszemelve. — **Waddington** francia külügyér Görögország érdekében körjegyzéket intézett a hatalmakhoz. — **A Trikupis-féle** békülékeny kormány Görögországban 3 napi fönnállás után a kamara bizalmatlansági szavazata következtében megbukott. — **Az afgán emir** iránt Anglia által tanusított elnéző magatartást az angol sajtó és az indiai alkirály roszszalja. — **Suwaloff gróf** hirszerént mult vasárnap utazott el Livádiából, a czár mostani tartózkodási he-

lyéről Bécsbe, illetőleg Budapestre, hogy megnyugtató fölvilágosításokat nyújtson át és egy szersmind egy pótcongressus tervét is meg akarja pendíteni. **Zichy Géza** gróf Párisban közbámulat és kiűntetés tárgya. Balkezű zongorajátékáról azt írja Sardou: „Csak egy keze van s megesküdnél rá, hogy négy kézzel játszik.“ Az angol trónörökös meghívta őt vendégül Londonba. Félkezűsége furcsa híreket keltett Párisban. Beszélnek a többi között, hogy jobb karját dühös vadkan pusztítá el Galiciában(!), hol a magyarok ősi fegyverével — a parittyával vadászott rája. — **Az Este-ezredhez**, midőn Bosznia határát átlépte, egy nagy fekete kutya csatlakozott s minden csatájában vele maradt; most haza hozták az — ezred kutyáját.

Helyi tárogató.

— **Gróf Csáky Kálmán**, ki ő fölsége a király által a legutolsó előléptetés alkalmával lett honvéd huszár alezredessé kinevezve — Budapestre utazott audientiára, ő fölségének az előléptetést megköszönendő.

— **A képviselőválasztás** Debreczen város III. választókerületben f. hó 27-én (szerdán) a városházánál lesz. Választási elnökök Dalmy K. s Halmágyi L. kir. tanácsos; választási jegyzők: Komlóssy Arhur s dr. Zelizy Dániel. A bárczak zöldszinüek. Követjelöltek: Molnár György és, dr. Bóldog Albert miskolezi orvos.

— **Képes Családi Lapok** czime alatt Mehner Vilmos (Budapest IV. kalaputca 4. szám) folyóiratot indít meg. A megrendelés történhetik a kiadónál, ifj. Csáthy Károly és Telegdi Lajos könyvkereskedőknél és Báthory Imre könyvkötőnél helyben.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Bérletszűnet. Szombaton, 1878. Nov. 9-én Emelt árak.

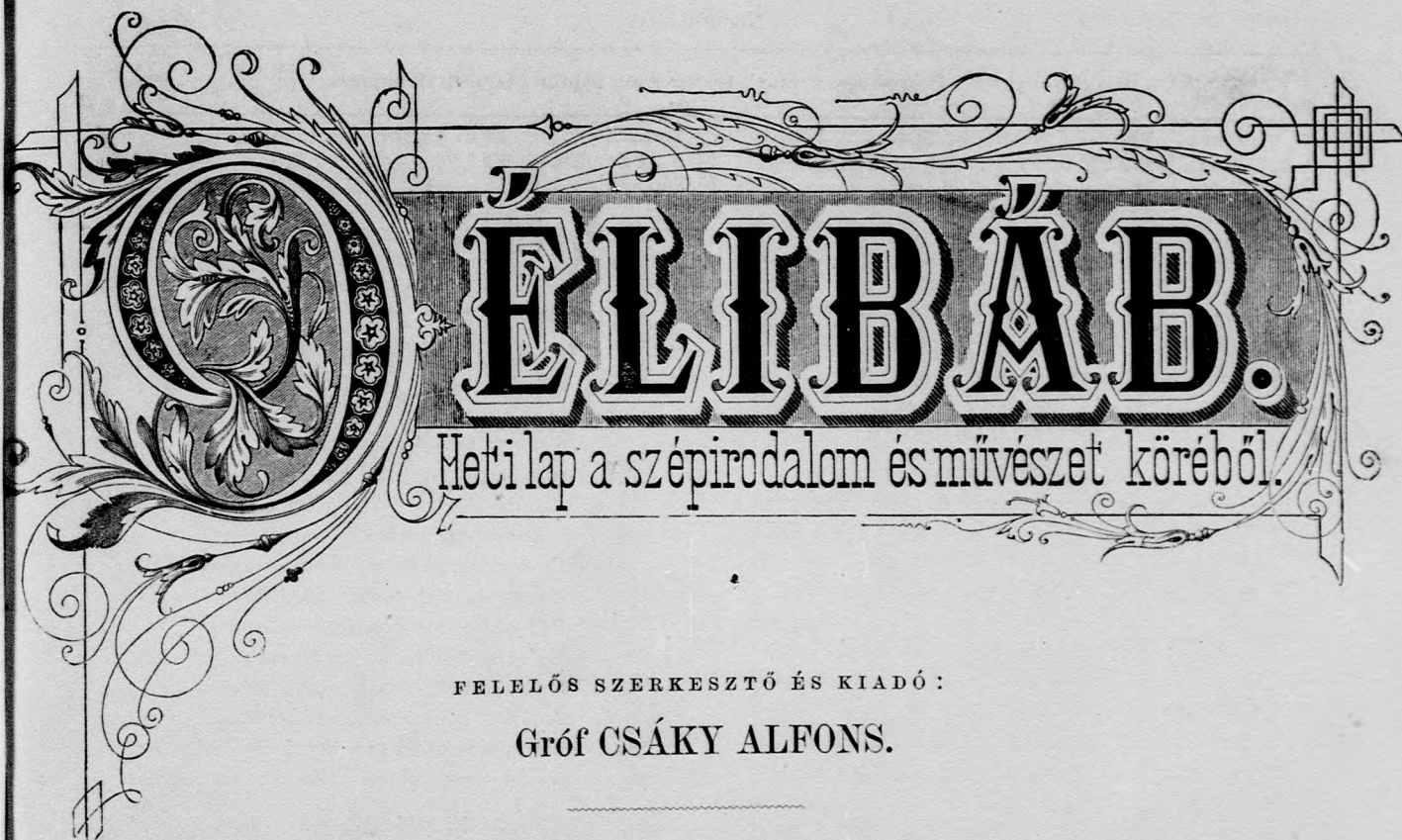
A debreczeni színész-egyesület által itt először adatik:

A KORNEVILLI HARANGOK.

Operette 3 felvonásban. Irta Ch. Gabot és Clairville, zenéjét szerző Planquette Róbert. Karnagy Ferron.

TARTALOM: 1. Ősz felé. (költ.) Reviczky Gyulától. — 2. A divathölgy. (Épületes történet.) Hang Ferencz. — 3. A nők a műveltség és jogtörténetben. Scossa Dezső. — 4. Édes rózsám (költ.) K... y Gizellától. — 5. A Fourchambault család. I... z Dávid. — 6. Akkor és most W... Géza. — 7. Fővárosi levél. Rátz István. — 8. Hamis játék. Haekländer. ford. Aradi József. — 9. Tárca. Levelek egy szép leányhoz. Dengi J. — 10. Színházi szemle. — 11. Hírek a irodalom, művészet és közművelődés teréről. — 12. Külföld. — 13. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkталány. Számrejtvény. Szőrejtvény. — Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes.

Hetilap a szépirodalom és művészet köréből.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

November.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOKD	
					kél. o. p.	nyug. o. p.	kél. o. p.	nyug. o. p.
9 Szombat	Tivadar vértanu	Tódor	28 Terencz	13 S. Vajera	6 56 4 31	este	este	
10 Vasárn.	F 22 Aven. Andr.	F 21 Florenz	29 A 21 Zenokius	14	6 57 4 29 4	13 7 34		
11 Hétfő	Márton püsp.	Jónás	30 Stachys	15	7 59 4 27 4	49 8 40		
12 Kedd	Asztrik püsp. Emilia	Asztrik	31 Anastasius	16	7 58 4 26 5	34 9 41		
13 Szerda	Kosztka Szaniszló	Homobonus	1 November	17	7 60 4 25 6	30 10 33		
14 Csütört.	Szepakion, Jukond	Klementin.	2 Acindin	18 [bün. eng.	7 61 4 24 7	35 11 17		
15 Péntek	Lipót hitv.	Lipót	3 Akezezsím	19 Böjt, s. ün. al.	7 62 4 23 8	48 11 59		

SAKKTALÁNY.

K y-tól.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

szép	gyázz	mu	sa.	*Ha	fé	Pó	röd
tat,	tart	hog	zó	söt	tük	id	nyi
ne	sé	Vi	tük	Szé	vel	hi	told
ber.	röd	gár	ra	rút	kül	pen	nye
ge	Szok	elv,	szép	su	tesz	sa	á
den	szé	csa,	Ez	ront	Ha	ré	vagy,
ná	det	lány	'sgon	böles	úgy	nya	lzt.
e	Min	ta	Meg	it.	do	rut	e

SZÁMREJTVÉNY.

Földváry Klárától.

4. 11. 14. 1. 2. 14. 17. Ez a legnagyobb méltóság,
a mit ember embernek ad.
12. 3. 12. 6. 15. 8. A főváros, közelébe
Van egy város — ez a neve.
4. 2. 9. 16. 14. 7. 8. Gyermeke a napkeletnek
Hű bajtársa nemzetünknek.
11. 2. 14. 7. A saisonja van csak télen,
Mulathatunk vele szépen.
5. 18. A nagy hideg ellenébe
a növényzet jó óvszere.
2. 11. 10. 13. 14. 15. 8. Mivel igen üldöztetnek,
Lakói az erdőségnek.
19. 3. 15. 8. Ennek köszönjük látásunk,
E legfőbb s jobb vagyonunk.
- 1—19 Mig magyar, él emléke,
áldott legyen dicső neve.

S z ó r e j t v é n y.

Gyöngyikétől.

Szereted te is őt, ha ő szeret téged,
Hűn megosztva veled bút és üdvösséget;
Ruháját viseled, leülsz a helyére,
Lakatot gyakran versz szájára, szivére:
De ő mindezekért meg nem haragszik rád.
Mosolyog, mint te, míg téged mosolygni lát.
Pedig a kenyerét ha kezébe veszi,
Egész illetlenül elharapod neki;
Sohasem öleled, sohase eszokolod,
A fülébe sem sugsz soha édes titkot.
Bár mindig veled van, te mégse látod meg;
No de elég ennyi. Ki lehet ez mondd meg?

Megfejtési határidő nov. 15-dike.

A „Déliab“ 40-ik számában közzölt sakktalány érte-
ménye a következő:

Kelj fel hát nap újra, s ti keces virágok
Bimbózva, kinyilva, szívem tápláljátok,
Hogy örök az élet!
És te nagy mindenség csillagid fényével,
Hirdessed, hogy a mi közöttünk enyész el;
Benned újra éled!

Bálinth Gyula.

A számrejtvény pedig: „Szózat“ — Helyesen a kö-
vetkező t. előfizetőink fejtették meg.

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevé-
ben: Duró János; Györy Zsuzsika, Nemes Ilonka, az
első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta,
Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy
István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin,
Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass
Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Her-
czeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike,
Nánassy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine,
Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroška,
Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi
Gyula, Málon Berta, Mikita Elek, K. I. Wéber Gyula,
Sárközi Ida, Kaizler Katalin, Guszman Robert.

A szerkesztő üzenetei.

Sz. S. K. Péterváradon. „Csatateri hangok“ mielőbb harsogni fognak.

S. H. Az értekezést kéri fogom.

Mehner Vilmos. Budapest. A képes családi lapok az irodalmi rovatban felemlítettnek; a folytatást kérem.

O. Á. Karansebes. Kivánságának eleget tettem. Munkálkodását kérem.

m. f. Császárfürdő. A kivánt megy. — Kérem meg-nem feledkezni rólunk.

I. G. Ungvártt. „Bucszáskor“ alkalmilag adni fogjuk.

G. M. Budapest „Kihitte volna azt“ — nem üti meg e mértéket.

Sz. A. Ungvártt. Gyenge kísérlet.

K. Á. Budapest. Jobbakat, vagy prózát kérünk.

K. Gizella. Sopron. Mi lapunkat rendszeresen küldjük az ön címére, nem értjük hogy nem kapja; egy ideig kiadóhivatalunk Gleichenbergbe küldte. Nem szándékunk nagyságotat elveszíteni, sőt inkább, sziveskedjék tudatni, mely számok hiányoznak s intézkedni fogunk, hogy megkapja.

Lear. „Női jellem“ nem használható.

Eltó. Helyben. „Caprice“ nem használható; a versek azonban jönni fognak; felesleges példányokkal nem rendelkezőnk.

O. B. Budapest. „Az az egy szó“ gyenge.

W. E. „Egy Sir“ Adni fogjuk, a többi mit sem ér.

B. G. Ungvártt. Legközelebb.

E. Gy. Ungvártt. A jövő számban.

E. Gy. N.-Várad. Köszönet.

Sz. f. „Temetőben“ papirkosár lett a temetője.

Filó Z. Küldeménye nem használható.

V e g y e s.

(a) **Ki van megbüntette?** Debreczenben történt. A fiatalság egy része felfogva a társulás nemes eszméjét — elhatározta, hogy „a nőtlen ifjak táncz colonne-ja“ firma alatt az unalmas téli estéken társas-estélyeket rendez; e végből aláírási ívet bocsátott ki. Szép számmal iratkoztak alá, s a legszebb reményekkel kecsegtette az alakuló colonne a leányos mamákat. Az aláíratkozott ifjuság alakuló gyűlést tartott. Határozatilag ki is mondatott a colonne megtartása. Mielőtt további teendők vitatásához fogtak volna, egy elnök és illetőleg rendező választását indítványozták. Természetes, hogy mindannyian vágytak e fényes tiszt-ségre; de úgy egyik sem, mint kettő. Nevezzük őket egyszerűen Gyulának és Geizának. Gyula és Geiza gyermekkoruk óta, mintha csak össze lettek volna növe, egy test s egy lélek — igaz őszinte barátok — voltak. Amit egyik akart — nem ellenezte a másik. Egyik sem irigyelte a másik dicsőségét. Az ifjuság szeme az elnök választáskor valóban is feléjük fordult. De melyiket válaszzák meg, hogy sértve ne legyen a másik. Megkísérlették egyiket, vagy másikat — a „másik“ javára lemondani. De biz a két önzéstelen barát csak azt mondta: döntsön a sors. És döntött is, Geiza elesett egy szavazattal. Lenyelte a keserű falatot; de szólni nem

szólt semmit. Következett: kik legyenek a hivatalosok? Minden tagnak joga volt egy leánykát ajánlani, ki is ha nem kifogásoltatott, elhaiároztatott ünnepélyesen meghívni. Legutoljára ajánlott a bukott elnök Geiza. Ajánlottját a tagok nem ismerték személyesen, csak is tőle hallák dicsérni, mint ez idő szerint Debreczen város legszebb (!) serdülő leányát. Ki ne vágy-nék ösmerni a legszebbet. Nem volt kifogása senkinek ellene. Ekkor megszólal Gyula. „Van nekem!!“ Minden szem felé meredt. Geiza irtoztató dühvel ugrik fel. Gyula mint hideg márvány szobor, mint a megtestesült nemezis állja ki a szuró, csodálkozó, roszaló, és dühös tekinteteket; majd hideg, megfontolt szigorú hangon folytatá: — Nem eléggé határozottan fejeztem ki magam... nem a leányka, de anyja hire ellen van kifogásom. Meg vagyok róla győződve uraim, hogy társadalmi életünknek mintegy betegsége a mások megszólása, a mások jó hirnevének a szószártyaság piacán durva kézzel elárverezése: de azt mégis megengedik nekem, hogy lehetnek — sajnos — kivételek, amidőn egyik másíkról terjengő hírek a legborzasztóbban igazak. Ne kívánják tőlem uraim, hogy bővebben fejtegessem s indokoljam azon kérelmemet, midőn kérem, hogy a Geiza barátom által ajánlott leánykát ne hijjuk meg. Higgyék el nekem, midőn ezen kérelmem teljesítését kérem, nem annyira a mi, — bár mindenesetre ez az első argumentum, — mint Geiza barátom érdekét tartom szemem előtt. Ő legjobban fogja tudni, hogy az általa ajánlott leánykát, már egy ízben épen anyja miatt nem hívták meg — bárha Geiza barátom maga kérte is — egy táncmulatságba. Akkor indokolták is előtte, hogy miért nem hívathatják el — én ugyanazokat mondhatnám most.

— Én előttem soha senki nem szólt így — kiáltott fel dühtől remegő hangon Geiza — s követelem, hogy szavaidat kellő módon indokold, mert ellenkező esetben mint aljas rágalmazót foglak megfenyíteni.

Gyula arczába szökött a vér. Hevesen egyenesedett fel. De aztán leküzdte felindultságát, lehető nyugodtan válaszolt:

Én nem fogom indokolni kérelmemet, s mégis megmaradok mellette. Vannak dolgok, melyekről nem jó beszélgetni. Szólj igazat, betörök a fejed. Én egyébiránt nem ellenzem, ha t. uraim nem ellenzik. Csak aztán a többi leánykák mamái oda ne hagyjanak bennünket, ha azon kedves ártatlan leányka mamáját, — megfogják látni közöttük. Én sajnálom azt a leánykát lelkemből, de azért, csakhogy őt megmentsem, fel-emeljem, nem áldozom fel magam jó hirnevét. Azt hiszem, elég világosan szóltam. Önök érteni fognak engem!!

Az ifjuság elvetette Gyula indítványát. Geiza pedig elégtételadásra hívta ki legkedvesebb barátját...

Megkezdődtek a hívogatások. Mindenütt szivesen fogadtattak a hívogatók. — „Kik lesznek a hivatalosok?“ — „Itt a névsor, méltóztassék nézni!“ — „Ah... hát A-ék is ott lesznek...“ — „Nagyon sajnáljuk, de

hát a fővárosban szándékszunk a telet tölteni." S így ment ez mindenütt. S miért? Mert a Geiza által ajánlott leányka mamája is megjelenendő volt ott.

A fiatalság kétségbeesett. Gyűlést tartott, hogy mitevők legyenek. Geizát nem akarták azzal megbántani, hogy az általa ajánlott leánykát kihagyják — inkább határozatilag kimondták, hogy „közbe jött akadályok miatt a „nőtlen ifjak táncz colonne-ja“ bizonytalan időre elnapoltatik...

Geiza pedig oda ment Gyulához; nyakába borult, s megkérte őt! Okát nem mondta, de én azt hiszem, kitaláltam. Halottak estéjén egyedül volt künn a temetőben, pedig „ők“ is künn voltak, holott azt mondták neki, hogy nem mennek ki. Ebből világosan láthatta, hogy mily szívesen látott vendég!!

Haj! hiába a „mama“ igényeit nem képes kielégíteni, s elég udvariatlan a leányának, s nem neki udvarolni!!

De hogy mindez által ki van büntetve. Olvasóimra bízom megítélni!

— **Lyonban élt egy különc ember**, kivel az a malheureuse 7-tes szám egész életében összefüggésben volt. Nem elég, hogy ingei, harisnyái, türölközői stb. házi butorainak száma 7 volt, hanem volt neki 7 kutyája, 7 lova, és 7 szekere, 7 cselédje, 7-szer evett egy nap, 7-szer ment ki sétálni, 7-szer rándult ki a vidékre egy éven át, úgy osztva be az időt, hogy a városban is 7-szer lehessen ez idő alatt. 7 darab fekvő birtokából élt, melynek jövedelme 7, 70, 700 és 7000 részre oszlott. Minden hó 7-kén hozta rendbe számadásait. A mi alamizsnát adott, annak 7-tes számra kellett ütnie, s 7 pénzt kaptak összesen; évenként 7-szer hitt magához 7 vendéget ebédre; könyvtára csak 7 munkából állt; lelke üdvösségeért is évenként 7 misét szolgáltatott. Gomblyukat csak 7-tet hordott. Abból a félelemből, hogy neki szükséges nem lenne 7 — nővel házasságra lépni s nem lehetne 7 gyermeke — több vagy kevesebb nem kellett neki — sohasem házasodott meg. Sohasem volt neki jó kedve, ha a 7-tes szám nem ütött össze az ő számításával, szokásaival s élvezetével. A halál is accompagnirozott 7-teseivel. Akkor vitte el őt, mikor 70 évet, 7 hónapot és 7 napot élt. Végrendeletéről, jótékonyágáról, stb. szóló jegyzetei mind 7-dikén keltek.

— **Egy híres boxirozó** angol lord verekedő kedvben volt, meglátott egy csinos szántóvető embert a mezőn s fölszólította őt, ha nem volna-e kedve birkozni? A munkás végignézi, nem szól csak karjait tárja ki. A két viadór összeülelkezik s a lord azon veszi magát észre, hogy a másik pillanatban átrepült a kerítésen. Oldalait simogatva összeszedte magát. — „Derék! — szólta a kerítésen át, — ön pompás ember. Ezentul jó barátok leszünk! Azonban, ha már engemet átdobott, dobja át a kerítésen lovamat is.“

— **Egy gazdag angol báró** szegény leányt vett nőül, de csakhamar oly szomorú tapasztalásokat tőn, hogy elvált tőle, még pedig oly föltét mellett, miszerint

évpénzt adand neki, minden mértfölddel ezer forintot számítva, melylyel tőle távol leend. A nő tüstént kétszáz mértföldnyire utazott férjétől, s a dus angol örömet fizeté a kétszáz ezer forintot évenként. A nő szélye azonban megunta e tréfát, s pár évi gazdálkodás után férjével átellenben fogadott szállást, és árnyéka gyanánt követte mindenütt a különcöt. A szerencsétlen férj végre föbe lőtte magát.

— **Lamartineről** állítják, hogy világhírű munkáinak eredetéről egyszer így nyilatkozott volna egyik társának; ha Saint-Pontban vagyok, vagy a parkban sétálok, vagy kilovagolok, zsebemben papírszeteleket tartok és iront, hogy gondolataimat azonnal följegyezhessem. Miután szerencsére eszméim forrása még nem apadt ki, igen gyakran jegyezgetek, sőt munkáim nagy részét nem is íróasztalnál, hanem sétálás közben jegyezgettem föl. Gondolkozom és ismét gondolkozom, előveszek egy papírszeteletet, rá írom gondolataimat azután zsebembe dugom; és ez így megy sokszor napokig. Midőn szobámba térek, e papírszeteleket titkárom — egy igen ügyes ifju asztalára dobom. Ő már nagyon gyakorlott, ugyszólván ismeri gondolataim menetét. A verseket leírja, a töredékeket rendbe szedi, fölosztja s így születnek a költemények, melyeket azután elküldök Gosselin-ékhez, s fizetnek érte. Igen gyakran megtöntenik, hogy munkáimat rendbeszedve, csak akkor látom, mikor már egész Franciaország látta. Az „angyal bukása“ czimu költeményemet még nem is láttam, mióta papírszetelekre megírtam.

— **Egy patkányfaló leány**. Egy francia lap Legros Anna nevű fiatal leányról ír, ki egy párisi divatárus boltban szolgált és társnői előtt az által tünt fel, hogy különösen szeretett a sötét és nedves zugokban tartózkodni. Társnői meglesték őt és nagy csodálkozásukra látták, hogy Anna k. a. ott patkányokat, bogarakat, és békákat fogdos. Mi czélből? A patkányokat, ha még oly nagyok voltak is, nyersen megette, miután előbb bőrüket lehuzta és lábaikat letördelte. A békákat különösen a varangyokat, annyira kedvelte, hogy mindig tartogatott néhányat egy nagy üvegben, mint mondá ünnepélyes alkalmakra. Midőn Anna k. a. szobájába mentek, azt teli találták mindenféle patkány és békamaradványokkal. Anna kisasszony természetesen nem üzhette sokáig szokatlan nyalakodásait, mert végre is gyormor bajba esett ama nehezen emészthető állatkák gyakori élvezése miatt, és meghalt.

— **A párisi híres operabálok** nemcsak sok lábnak, hanem sok kéznek is adnak foglalkozást. Egy bál alatt foglalatoskodik 200 zenész, 54 ellenőr, 5 pénztárnok, 40 páholynyitó, 90 gépész, 18 kárpitos, 10 virágcsináló nő, 10 ruhatárnok, 200 rendfentartó, 40 „dames de comptoir“, 5 szemüveg és legyező árus, 30 lámpagyújtó, s egy pár száz oly ember, a ki jegyekkel üzérkedik; egy-egy bálhoz szükséges 6000 gázláng, 2000 gyertya, 250 lámpa. Rendesen 8—10,000 ember jelen meg, kik csak étkezésre körülbelül 60,000 frankot költenek.